

ESTDEV-i eeskiri seksuaalse ekspluateerimise, kuritarvitamise ja ahistamise (SEAH) ennetamiseks ja sellele reageerimiseks

1. Sissejuhatus ja eesmärk

Käesolev eeskiri sätestab ESTDEV-i pühendumuse seksuaalse ekspluateerimise, kuritarvitamise ja ahistamise (SEAH) ennetamisele ja sellele reageerimisele kõigis oma tegevustes ja partnerlustes. Kooskõlas Eesti välispoliitiliste eesmärkidega vähendada vaesust, edendada demokraatlikku valitsemistuba, toetada digitaalset arengut, tugevdada haridust ja stimuleerida majanduslikku innovatsiooni, tunnustab ESTDEV, et SEAH õõnestab arengupüüdlusi, rikub inimõigusi ning kahjustab usaldust meie organisatsiooni ja selle partnerite vastu.

Käesolev eeskiri kehtestab selge raamistiku järgmiseks:

- SEAH ja sellega seotud vastuvõetamatu käitumise määratlemine.
- Kõigi ESTDEV-iga seotud isikute kohustuste väljatoomine SEAH ennetamisel.
- Tõhusate mehhanismide loomine SEAH-juhtumitest teatamiseks.
- Ohvrikeskse lähenemisviisi tagamine kõigis reageerimissammudes.
- Õiglaste, põhjalike ja konfidentsiaalsete uurimisprotsesside rakendamine.
- Asjakohaste distsiplinaarkaristuste kohaldamine toimepanijate suhtes.
- Austuse, turvalisuse ja vastutustunde kultuuri edendamine.

2. Kohaldamisala ja rakendamine

Käesolev eeskiri kehtib kõigile ESTDEV-iga seotud isikutele, sealhulgas, kuid mitte ainult:

- Kõik ESTDEV-i töötajad (alalised, tähtajalised, konsultandid).
- ESTDEV-i juhatuse ja nõukogu liikmed.
- Isikud, kes töötavad ESTDEV-s lepingu alusel.
- Partnerid, tarnijad, toetuse saajad ja nende personal, kes on kaasatud ESTDEV-i rahastatud või toetatud tegevustesse.
- Vabatahtlikud ja praktikandid, kes töötavad ESTDEV-s.
- Kõik muud isikud, kes esindavad ESTDEV-i või on kaasatud selle tegevusse, olgu see siis Eestis või partnerriikides.

Eeskiri kehtib käitumise kohta, mis leiab aset:

- Tööajal või tööga seotud keskkonnas.
- ESTDEV-i ruumides või ESTDEV-i rahastatud üritustel.
- Seoses ESTDEV-i rahastatud projektide või tegevustega.

- Elektrooniliste sidekanalite kaudu (e-post, sotsiaalmeedia jne), mis on seotud ESTDEV-i tööga.
- Kus iganes mujal, kui käitumisel on otsene mõju ESTDEV-i mainele, tegevusele või selle kasusaajate või personali turvalisusele ja heaolule.

3. Mõisted

Käesoleva eeskirja tähenduses:

- **Seksuaalne eksploateerimine:** Haavatava olukorra, võimuvahekorra või usalduse kuritarvitamine või selle katse seksuaalsetel eesmärkidel, sealhulgas, kuid mitte ainult, rahalise, sotsiaalse või poliitilise kasu saamine teise isiku seksuaalsest eksploateerimisest. See hõlmab tehingulist seksi (raha, kaupade, teenuste või muude hüvede vahetamine seksi vastu).
- **Seksuaalne kuritarvitamine:** Igasugune tegelik või ähvardav füüsiline sekkumine, mis on seksuaalse iseloomuga, olgu see siis jõuga või ebavõrdsetes või sunniviisilistes tingimustes. See hõlmab vägistamist, seksuaalset rünnakut ja mis tahes muud mittetahtlikku seksuaalakti.
- **Seksuaalne ahistamine:** Igasugune soovimatu seksuaalse alatooniga käitumine, mille puhul võib mõistlikult eeldada või tajuda, et see põhjustab solvumist või alandust, kui selline käitumine segab tööd, on seotud töölevõtmise tingimuseks või loob hirmutava, vaenuliku või solvava töökeskkonna. Näideteks on soovimatud seksuaalsed lähenemiskatsed, seksuaalteenuste nõudmine ja muu seksuaalse alatooniga sõnaline või füüsiline käitumine.
- **Ohver/ellujäänu:** Isik, kes on kogenud SEAH-i. ESTDEV rakendab ohvrikeskset lähenemisviisi, seades esikohale ohvri/ellujäänu turvalisuse, väärikuse ja heaolu.
- **Toimepanija:** Isik, kes paneb toime SEAH-akti.
- **Kasusaaja:** Isik või kogukond, kes saab abi või toetust ESTDEV-i arengukoostöö tegevuste kaudu.
- **Laps:** Iga alla 18-aastane isik. Igasugust last puudutavat SEAH-i käsitletakse kuritarvitamisena.

4. Põhiprintsiibid

ESTDEV on SEAH ennetamisel ja sellele reageerimisel pühendunud järgmistele põhimõtetele:

- **Nulltolerants:** ESTDEV-il on nulltolerantsi poliitika kõigi SEAH vormide suhtes. Iga tõendatud SEAH-akt toob kaasa ranged distsiplinaarmed, sealhulgas töösuhte või partnerluse lõpetamise ning vajaduse korral juhtumi edastamise asjakohastele õiguskaitseorganitele.

- **Ohvrikeskne lähenemisviis:** Ohvrite/ellujäänute turvalisus, väärikus, privaatsus ja heaolu on esmatahtsad. Reageerimisel juhindutakse nende vajadustest ja valikutest, tagades juurdepääsu tugiteenustele ilma eelarvamuste või süüdistamiseta.
- **Konfidentsiaalsus:** Kõiki SEAH-teateid käsitletakse äärmiselt konfidentsiaalselt, kooskõlas vajadusega kaitsta isikuid ja viia läbi põhjalik uurimine. Infot jagatakse ainult teadmishajaduse põhised.
- **Kättemaksu keeld:** Ükski isik ei tohi kannatada ebasoodsate tagajärgede all heas usus SEAH-ist teatamise või uurimisel koostöö tegemise tõttu. Igasugust kättemaksu käsitletakse käesoleva eeskirja tõsise rikkumisena.
- **Vastutus:** Kõik eeskirjaga hõlmatud isikud vastutavad oma käitumise ja ESTDEV-i standardite järgimise eest. Toimepanijad võetakse oma tegude eest vastutusele.
- **Ennetamine:** ESTDEV on pühendunud ennetavatele meetmetele, sealhulgas teadlikkuse tõstmisele, koolitustele ja põhjalikele taustakontrolli protsessidele.

5. Keelatud käitumine

Käesoleva eeskirja kohaselt on rangelt keelatud:

- Igasugune seksuaalne ekspluateerimine, sealhulgas, kuid mitte ainult, tehinguline seks või võimu kuritarvitamine seksuaalse kasu saamiseks.
- Igasugune seksuaalne kuritarvitamine, sealhulgas mittetahtlikud seksuaalaktid, seksuaalne rünnak või vägistamine.
- Igasugune seksuaalne ahistamine, sealhulgas soovimatud seksuaalsed lähenemiskatsed, seksuaalteenuste nõudmine või muu seksuaalse alatooniga sõnaline, mittesõnaline või füüsiline käitumine, mis loob vaenuliku või solvava keskkonna.
- Igasugune seksuaalne tegevus kasusaajaga, sõltumata nõusolekust, arvestades loomupärast võimu ebavõrdsust.
- Igasugune seksuaalne tegevus lapsega, mida käsitletakse alati seksuaalse kuritarvitamisena ja millest teatatakse politseile.
- Kättemaks isikute vastu, kes teatavad SEAH-ist või teevad koostööd uurimisel.
- Teatamata jätmise teadaolevatest või kahtlustatavatest SEAH-juhtumitest.

6. Teatamismehhanismid

Ahistamisest saab teatada e-posti teel aadressil seah@estdev.ee

- Rikkumisteade vastuvõtmise ja töötlemise eest vastutab asutuse **personalijuht**.
- Vajadusel kaasab personalijuht protsessi asjakohaseid spetsialiste ja teisi pädevaid isikuid või edastab teate edasiseks käsitlemiseks vastavale isikule või asutusele.

- Personalijuht saadab rikkumisest teatajale kinnituse teate kättesaamise kohta **1 tööpäeva** jooksul pärast teate saamist.
- Kui asutusel puudub pädevus teate käsitlemiseks, edastab personalijuht selle pädevale asutusele esimesel võimalusel, kuid mitte hiljem kui **5. tööpäeval** pärast teate saamist, teavitades sellest teatajat.
- Personalijuht annab teatajale tagasisidet järelmeetmete rakendamise ja uurimise lõpptulemuse kohta esimesel võimalusel, kuid mitte hiljem kui **3 kuud** pärast teate saamist.
- Põhjendatud juhtudel, kui teade esitati välise teavituskanali kaudu, võib tagasisidet anda **6 kuu** jooksul.
- Teavitust ja tagasisidet ei anta, kui teataja on selle selgesõnaliselt keelanud, kui on põhjust uskuda, et see seaks ohtu teataja konfidentsiaalsuse või kui teade esitati anonüümselt.

6.2. Teates sisalduv teave (võimaluse korral) Teatajatel soovitatakse esitada võimalikult palju üksikasju, sealhulgas:

- Juhtumi(te) kuupäev, kellaaeg ja koht.
- Juhtumi(te) kirjeldus.
- Asjaomaste isikute nimed (ohver/ellujäänu, toimepanija, tunnistajad).
- Asjakohased tõendid (nt sõnumid, fotod, meditsiinilised aruanded).
- Kõik vahetud turvariskid.

6.3. Konfidentsiaalsus ja kaitse kättemaksu eest Kõiki SEAH-juhtumitega seotud teateid, uurimisdokumente ja seonduvat teavet säilitatakse turvaliselt kooskõlas andmekaitse põhimõtetega. Teatajaid kaitstakse igasuguse kättemaksu eest. Kättemaksuga tegelev isik saab distsiplinaarkaristuse. Ohvreid/ellujäänuid teavitatakse nende õigustest ja kättesaadavatest tugiteenustest.

7. Reageerimine ja uurimine

SEAH-teate saamisel algatab ESTDEV viivitamatu, erapooletu ja põhjaliku reageerimisprotsessi:

7.1. Kohesed tegevused

- **Turvalisus ja toetus:** Esmane prioriteet on ohvri/ellujäänu turvalisus ja heaolu. ESTDEV tagab juurdepääsu arstiabile, psühholoogilisele nõustamisele, õigusabile ja muudele tugiteenustele, austades nende autonoomiat ja valikuid.
- **Riskianalüüs:** Viiakse läbi vahetu riskide hindamine ohvrile/ellujäänule ja teistele.

- **Ajutised meetmed:** Vajaduse korral rakendatakse ajutisi meetmeid (nt ajutine ümberpaigutamine, oletatava toimepanija töösuhte peatamine) turvalisuse tagamiseks ja edasise kahju vältimiseks, ilma et see mõjutaks uurimise tulemust.

7.2. Uurimisprotsess

- **Erapooletus:** Uurimist viivad läbi koolitatud ja erapooletud isikud, kellel puudub huvide konflikt.
- **Õiglane menetlus:** Nii ohvrit/ellujäänut kui ka oletatavat toimepanijat koheldakse austusega ning neile antakse võimalus esitada oma selgitused ja asjakohased tõendid.
- **Tõendite kogumine:** Uurimine hõlmab kogu asjakohase teabe kogumist, sealhulgas intervjuusid osapoolte ja tunnistajatega ning dokumentide läbivaatamist.
- **Dokumenteerimine:** Kõik uurimisprotsessi etapid dokumenteeritakse põhjalikult.
- **Ajakava:** Uurimised viiakse lõpule õigeaegselt, tagades samas põhjalikkuse.

7.3. Distsiplinaarmed Kui uurimine kinnitab SEAH-i toimumist, rakendatakse toimepanija suhtes asjakohast distsiplinaarkaristust vastavalt rikkumise raskusele. Meetmed võivad hõlmata:

- Ametlik hoiatus.
- Töösuhte või lepingu lõpetamine.
- Teatamine kutseühingutele või õiguskaitseorganitele seadusega nõutud juhtudel või raskete rikkumiste (nt laste kuritarvitamine) korral. ESTDEV teeb kriminaaluurimistes täielikku koostööd õiguskaitseorganitega.

8. Ennetusmeetmed

ESTDEV on pühendunud SEAH ennetamisele järgmiste tegevuste kaudu:

- **Koolitus ja teadlikkus:** Kõigile ESTDEV-i töötajatele ja vajaduse korral partneritele pakutakse regulaarseid kohustuslikke koolitusi SEAH ennetamise, teatamise ja reageerimise kohta. Kasusaajatele korraldatakse teavituskampaniaid.
- **Taustakontroll ja hoolsuskohustus:** Uute töötajate, konsultantide ja partnerite suhtes rakendatakse põhjalikke kontrolliprotsesse. Partnerorganisatsioonide üle teostatakse järelevalvet, et tagada neil piisavate SEAH-poliitika olemasolu.
- **Riskianalüüs:** SEAH-riskid lõimitakse projektide kavandamisse ja elluviimisse, määratledes ja jälgides leevendusmeetmeid.
- **Kommunikatsioon:** Selge ja kättesaadav teave ESTDEV-i SEAH-poliitika, teavituskanalite ja tugiteenuste kohta tehakse kättesaadavaks kõigile töötajatele ja kasusaajatele.

9. Vastutus

9.1. ESTDEV-i juhtkond

- Tagab eeskirja tõhusa rakendamise ja täitmise.
- Eraldab vajalikud ressursid SEAH ennetamiseks ja reageerimiseks.
- Kujundab turvalisuse, austuse ja vastutustunde kultuuri.
- Teostab järelevalvet uurimiste ja distsiplinaarmeetmete üle.

9.2. Kõik ESTDEV-i töötajad ja seotud isikud

- Mõistavad ja järgivad käesolevat eeskirja.
- Teatavad viivitamatult kõigist teadaolevatest või kahtlustatavatest SEAH-juhtumitest.
- Käituvad professionaalselt ja lugupidavalt kõigi isikute, eriti kasusaajate suhtes.
- Teevad SEAH-uurimistel täielikku koostööd.

9.3. Partnerid

- Järgivad käesolevat eeskirja ja rakendavad oma SEAH-poliitikaid, mis on kooskõlas ESTDEV-i standarditega.
- Tagavad oma personali koolitamise SEAH ennetamise ja teatamise alal.
- Teatavad viivitamatult ESTDEV-ile kõigist SEAH-juhtumitest, mis on seotud ESTDEV-i rahastatud tegevustega.
- Teevad ESTDEV-i uurimistel täielikku koostööd.

10. Läbivaatamine ja muutmine

Eeskiri vaadatakse läbi perioodiliselt (vähemalt iga kahe aasta tagant) või vastavalt vajadusele, et tagada selle tõhusus ja vastavus parimatele tavadele. Muudatused kinnitab ESTDEV-i juhtkond